

Ο αγώνας της γυναίκας συνεχίζεται

της | **Σοφία Ράλλη-Καθαρείου**

Κάθε χρόνο, στις 8 του Μάρτη, γιορτάζουμε την «**Διεθνή Ημέρα της Γυναίκας**» για να διατηρήσουμε ζωντανή την μνήμη των αγώνων της ανθρωπότητας για τα δικαιώματα των γυναικών.

Πολιτικά δικαιώματα πήραν οι γυναίκες στην Νέα Ζηλανδία το 1893 και στην Αυστραλία το 1905. Τα πολιτικά δικαιώματα των γυναικών στην Ευρώπη εδραιώθηκαν κυρίως μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με την Διακήρυξη του Καταστατικού Χάρτη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από τον ΟΗΕ το 1948.

Η συνειδητή αντίδραση ενάντια στην εκμετάλλευση των εργατριών βιομηχανίας εμφανίστηκε αρχικά με την μορφή κινητοποιήσεων, συλλαλητηρίων, την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα, σε Αμερική και Δανία με την μαζικοποίηση γυναικών που απαιτούσαν κάποια εργατικά δικαιώματα. Όμως στην πλειονότητα των περιπτώσεων η αναγνώριση των γυναικείων αιτημάτων για κοινωνική ισοτιμία παρέμενε την εποχή εκείνη, μια περιθωριακή υπόθεση για τις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες.

Η χειραφέτηση των Γυναικών δεν έγινε «κοινωνική συνείδηση» παρά μόνον το τελευταίο τέταρτο του εικοστού αιώνα. Οι πατριαρχικές αντιλήψεις επί αιώνες διατηρούντο ακλόνητες στις κοινωνίες των εθνών. Οι γυναίκες δεν αναφέρονται ιστορικά σαν ενεργά και δημιουργικά μέλη μιας κοινωνίας, παρά τις μεμονωμένες αναφορές σε ελάχιστες περιπτώσεις γυναικείας παρουσίας στα γράμματα, τις επιστήμες ή τις τέχνες. Ο συντηρητισμός απαιτούσε την γυναικεία υπόσταση εγκλωβισμένη κυρίως στον ρόλο της μητρότητας. Ο περιορισμός και η απαξίωση των γυναικών υποβασιζόνταν από «υποθέσεις» αστήρικτες λογικά, ενδυναμωμένες από μια εκ των προτέρων αντίληψη πνευματικής ανωτερότητας του αρρενοστόμου έναντι του θηλυκού.

Η κοινωνική ανακατάταξη που οφείλεται στην βιομηχανική επανάσταση της Δύσης και ο υπερκαταναλωτισμός των Δυτικών κοινωνιών επακόλουθο της κοινωνίας του κεφαλαίου, όχι μόνον δεν βοηθούν στην σωστή κοινωνική θέση της γυναίκας αλλά υποβοηθούν ακόμα και σήμερα την εμπέδωση των στερεοτύπων, της γυναίκας ή μητέρας ή της γυναίκας διακοσμιακού στοιχείου, κατά την λαϊκή έκφραση, της γυναίκας γλάστρας.

Η παρωχημένη ιδεολογία που θέλει να ζωγραφίζει την γυναίκα σαν την καλή νοικοκυρά που είναι δούλα και κυρά, πιστή Πηνελόπη, ταγμένη στην πλήρη υποταγή των οικογενειακών απαιτήσεων, είναι μια ιδεολογία που ζει και βασιλεύει σε πολλά σπιτικά και σήμερα. Η αντίληψη ότι η αξία της γυναίκας δεν είναι αυθύπαρκτη αλλά εξαρτάται από την επιτυχημένη θέση του άνδρα της φαίνεται πως είναι γερά ε-

Η χειραφέτηση των Γυναικών δεν έγινε «κοινωνική συνείδηση» παρά μόνον το τελευταίο τέταρτο του εικοστού αιώνα.

δραιωμένη και στις σύγχρονες κοινωνίες ακόμα και στις λεγόμενες «ανεπτυγμένες». Τα πράγματα δε παίρνουν τραγικότερη διάσταση από τον ορισμό της επιτυχίας συνήθως σαν «υλικής» ή «οικονομικής» επιτυχίας.

Έτσι η γυναίκα, σαν εξάρτημα του άνδρα και χωρίς δική της προσωπικότητα, γίνεται αντικείμενο μιας αρρωστημένης αντίληψης ότι σκοπός της είναι να δολοπλοκεί, να δαλεάζει και να παραπλανεί προκειμένου και μόνο να υπάρχει.

Για την βαθειά επιρροή που έχουν ασκήσει στον ψυχισμό ενός λαού οι άτοπες και εξωπραγματικές αναφορές στην προσωπικότητα των γυναικών και για το πόσο έχουν επιδράσει στην αντιμετώπιση των ανθρώπων θηλυκού γένους θα αναφέρω το ακόλουθο.

Αν και μουσειακό πλέον και μακράν της σημερινής επιστημονικής πραγματικότητας, είναι άκρως χαρακτηριστικό το περιεχόμενο μελέτης του Νικολάου Κισθηνίου με τον τίτλο «Συγκριτική βιολογική σπουδή του πνευματικού κόσμου του Άρρενος και του Θήλεως» που δημοσιεύτηκε στο «Λαϊκόν Πανεπιστήμιον» της Βραδυνής τον Φεβρουάριο του 1936 τομ.13ος 14ος τευχ.2ο σελ.56-61, που λέει:

«Η πονηρία αποτελεί μία από τας χαρακτηριστικές ιδιότητες της γυναικός, η δε χρησιμοποίησις αυτής προς επιτυχίαν των σκοπών της είναι τόσοσυνήθης, ώστε οι μεν (ψυχολόγοι) Lombroso και Ferrero να την θεωρούν ως φυσιολογικήν ο δε μέγας επιστήμων Ishlonski να την χαρακτηρίζει ως αληθή δευτερεύοντα χαρακτήρα του φύλου της. Σπουδαιόν χαρακτηριστικόν αποτελεί επίσης το γεγονός ότι η γυνή ανήκει αναμφισβητήτως στο «ασθενές» φύλον, διότι είναι εξακριβωμένον ότι η κολακεία και η απάτη είναι συνήθη μέσα εις τας χείρας των ανδρών και των καταπιεζομένων.

Ευτυχώς, κανένας σοβαρός επιστήμων δεν διανοείται σήμερα να εκφράσει τις πάρα πάνω απόψεις δημόσια, αν και κατάλοιπα της σκέψης αυτής υποβόσκουν στην νοοτροπία πολλών.

Ασφαλώς τα πράγματα ως προς τον νόμο τουλάχιστον έχουν αλλάξει προς το καλύτερο, στην Ελλάδα και στον «Δυτικό» κόσμο. Βεβαίως ούτε λόγος να γίνεται για τις ευθύνες του Δυτικού κόσμου να καταδικάζει σε πείνα τις γυναίκες της Παλαιστίνης ή να αδιαφο-

ρεί για τις γυναίκες που οι Ισλαμιστές καταδικάζουν στη φυλακή της Μπούρκας ή παραμορφώνουν με βιτριόλι. Μακριά από τον λεγόμενο πολιτισμένο κόσμο, οι αδελφές μας της σε χώρες της Ασίας ή της Αφρικής υποφέρουν τα πάνδεινα. Οι ηγέτες των πολιτισμένων κρατών ενδιαφέρονται μόνο για τα πετρέλαια. Η καταπίεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της γυναίκας φαίνεται πως δεν ενδιαφέρει πλέον ούτε την «Διεθνή Αμνηστία».

Αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία για την οποία θα μπορούσαμε να γράψουμε πραγματείες ολόκληρες.

Πάντως, για να επανέλθουμε, στη δική μας θεωρητική πραγματικότητα, η πολιτιστική και πολιτική εικόνα των επιλεγόμενων προοδευτικών κοινωνιών στηρίζεται σε δημοκρατικές αρχές και αξίες γύρω από τις οποίες διαγράφεται η ομαλή και ευνομούμενη σχέση κράτους και πολιτών. Είναι πλέον αξίωμα ότι η ταυτότητα των πολιτισμένων κοινωνιών προσδιορίζεται από την κατοχύρωση των πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών και την ίση μεταχείρισή τους, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής προέλευσης, θρησκευτικών επιλογών ή άλλων ιδιαιτεροτήτων.

Η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 1948, η Τελική Πράξη του Ελσίνκι το 1975 και του Πεκίνου το 1995 είναι τα όργανα Διεθνούς Δικαίου που εδραίωσαν την υποχρέωση των κρατών που έχουν υπογράψει σχετική σύμβαση να λάβουν μέτρα για την ισοτιμία ευκαιριών για ανάπτυξη των εργαζομένων ατόμων. Βεβαίως εδώ μιλάμε για τις κυβερνήσεις κρατών και των κοινωνιών εκείνων που φιλοδοξούν να συγκαταλέγονται στον κατάλογο των ανεπτυγμένων και προοδευτικών χωρών.

Στις κοινωνίες του λεγόμενου ανεπτυγμένου και δημοκρατικού κόσμου, θεσμικά υποτίθεται ότι εξυπηρετείται η αρχή της ισότητας, της ισοτιμίας και ισολογίας του πολίτη γυναίκα. Δυστυχώς όμως η βιολογική ιδιομορφία της γυναίκας, που βασίζεται στην βιολογική λειτουργία της αναπαραγωγής της ζωής, την περιορίζει στο σπίτι όσο χρειάζεται για τις ανάγκες των παιδιών της και ερμηνεύεται πολλές φορές σαν προσδιοριστικό στοιχείο «μόνιμης τοποθέτησης» της γυναίκας σε περιοριστικό και άνισο κοινωνικό επίπεδο. Οπότε

Η συμμετοχή της γυναίκας στον κόσμο της εργασίας για την βοήθεια του οικογενειακού προϋπολογισμού δεν σημαίνει ότι εκτιμάται το αξίωμα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

συνεχίζονται οι προκαταλήψεις και πατριαρχικές αντιλήψεις ακόμα και σήμερα, αντιλήψεις που εδραιώνουν την εικόνα του «δημόσιου άνδρα» σε αντίθεση με την «ιδιωτική γυναίκα».

Η συμμετοχή της γυναίκας στον κόσμο της εργασίας για την βοήθεια του οικογενειακού προϋπολογισμού δεν σημαίνει ότι εκτιμάται το αξίωμα της ισοτιμίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Καταπατούνται οι νόμοι περί Ισότητας των Ευκαιριών Εργασίας, για παράδειγμα, εκεί που εν ονόματι της οικονομικής ύφεσης απολύονται άτομα που θεωρητικά απειλούν την οικονομική σταθερότητα μιας εταιρείας γιατί δεν δέχονται να εργαστούν πέραν του οκταώρου επειδή έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις. Συνήθως οι γυναίκες βρίσκονται στη θέση του οικογενειακού φροντιστή.

Στην Αυστραλία που το μορφωτικό επίπεδο και η επαγγελματική εκπαίδευση των γυναικών ως και η νομική στήριξη των εργασιακών τους δικαιωμάτων για δεκαετίες ολόκληρες υποβαθμίζουν την θετική τους παρουσία στον τομέα της εργασίας, παρατηρείται τελευταία μία ατονία στην διατήρηση των δικαιωμάτων αυτών.

Οι νέες συμβάσεις εργασίας δεν φαίνεται να στηρίζουν τα δικαιώματα των γυναικών να υποβοηθούνται από την πολιτεία στην επιδίωξή τους να εξισορροπήσουν τις ανάγκες εργασίας και οικογένειας.

Σήμερα αποτελεί κραυγαλέα επίθεση κατά του πνεύματος της ισοτιμίας και ισολογίας το γεγονός ότι οι απολύσεις γυναικών από τις θέσεις εργασίας γίνονται σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό από ότι συμβαίνει με τους άνδρες. Εν όψει των σημερινών οικονομικών συνθηκών καταστρατηγούνται τα δικαιώματα της γυναίκας για πληρωμένες και ασφαλισμένες άδειες μητρότητας. Στην παρούσα οικονομική κατάσταση πάνε περίπατο οι υποσχέσεις για μία αναδιάρθρωση του δικαιώματος πληρωμής των γυναικών που βρίσκονται στο σπίτι θηλάζοντας και ανατρέφοντας το μέλλον της χώρας.

Κατά την διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας, ο συμπαθέστατος και καλός μας Πρωθυπουργός Κέβιν Ράντ υποσχέθηκε ένα ειδικό κρατικό πρόγραμμα κάλυψης των αδειών μητρότητας (government funded maternity leave), αλλά από δημοσιογραφικές πληροφορίες μαθαίνουμε πως κάτι τέτοιο δεν θα απασχολήσει την κυβέρνηση όταν φτιάξει τον προϋπολογισμό του Μαΐου.

Φαντάζομαι οι εργαζόμενες έγκυες γυναίκες της Αυστραλίας θα αισθάνονται βαθειά απογοήτευση από το γεγονός ότι η χώρα βρίσκεται τόσο πίσω στον τομέα αυτόν σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες του Οργανισμού Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης OECD.

Είναι δυνατόν να θεωρείται η προσφορά της γυναίκας σαν υποδεέστερη της προσφοράς των μεγάλομισθων διευθυντών επιχειρήσεων και τραπεζών για τους οποίους υπάρχουν πόροι και stimulus packages?...Και όμως είναι δυνατόν.

Έτσι λοιπόν, εν έτει 2009, ο αγώνας των γυναικών συνεχίζεται.

